

Roel Veerkamp: 'Belangrijk dat veehouders fokwaarden blijven vertrouwen'

Genoomindexen op komst

In augustus 2010 publiceert de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) voor het eerst genoomfokwaarden. GES-coördinator Roel Veerkamp kijkt ernaar uit. 'We dreigden internationaal achter te gaan lopen. Voor je het weet gaat de genetische aanleg in andere landen sneller vooruit en moeten onze veehouders meer kosten maken om hetzelfde productieniveau te halen.'

tekst Inge van Drie

Hij heeft er zin in. Bij de nieuw opgerichte stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) is Roel Veerkamp – in het dagelijks leven hoofd van het Animal Breeding and Genomics Centre van Wageningen UR Livestock Research – aangesteld als coördinator. 'Ik vind het mooi om theorie en praktijk met elkaar te verbinden. Als coördinator ben ik degene die de eindjes aan elkaar knoopt. Als onafhankelijk expert kan ik bovendien met kennis van zaken meediscussieren', legt Veerkamp uit.

Onder meer de communicatie over fokwaardeschatting hoort tot zijn taken. 'Geen enkel probleem is te moeilijk om uit te leggen', stelt Veerkamp.

Is fokwaardeschatting dan niet moeilijk om uit te leggen?

'Fokwaardeschatting is complex, maar je moet er wel over praten. Het is belang-

rijk dat veehouders fokwaarden blijven vertrouwen. Ik verwacht niet van veehouders dat ze alle details van fokwaardeschatting begrijpen. Zo lang ze er maar vertrouwen in hebben dat fokwaarden werken, vind ik het prima. Vergelijk het met autorijden: bij de meeste mensen blijft de motor kap dicht. Ze weten niet precies hoe de auto functioneert, maar vertrouwen er wel op dat de auto het doet. Er zijn er natuurlijk die wel precies willen weten hoe een auto werkt. Met fokwaarden is dat niet anders.'

Hoe zorgt u voor een goede communicatie?

'Het GES gaat onder meer jaarlijks een ki-dag organiseren. Mijn ambitie is het opzetten van tweerichtingsverkeer: van ki-organisatie naar veehouder, maar ook andersom. Op zo'n dag – dit jaar op 7 oktober – kunnen veehouders, ki-organisaties en iedereen die iets met fokkerij te

maken heeft met elkaar in discussie gaan over de laatste ontwikkelingen op het gebied van fokwaardeschatting. Laat veehouders bij mij maar thema's aandragen waarover ze bijgepraat willen worden en waarover ze willen discussiëren.'

Wat wilt u nog meer met GES bereiken?

'Ik hoop dat binnen één à twee jaar alle ki-organisaties, ook KI Samen, deelnemer zijn van het GES en open over fokwaardeschatting durven te communiceren. Het gevoel moet zijn dat die fokwaardeschatting van ons allemaal is en dat we samen werken aan het ontwikkelen van nog betere fokwaarden voor de Nederlandse en Vlaamse veehouder.' 'Ik streef ook naar rust in de fokwaardeschatting. Ki's moeten niet de behoefte hebben via de fokwaardeschatting ruzies met elkaar uit te vechten, zoals in het verleden gebeurde. Discussies over de

fokwaardeschatting moeten op basis van wederzijds respect plaatsvinden en met als doel de fokwaarden beter te maken. Ik heb er vertrouwen in dat dat met GES gaat lukken. Als partijen gaan ruziën, gelooft straks niemand meer in fokwaardeschatting. Uiteindelijk kunnen mensen zelfs hun vertrouwen in de fokkerij verliezen. Veehouders ondervinden daar schade van.'

In augustus start GES met het publiceren van genoomfokwaarden. Een vooruitgang voor veehouders?

'Ik ben blij dat Nederlandse en Vlaamse veehouders vanaf augustus stieren kunnen selecteren op basis van genoomfokwaarden. Het is een belangrijke stap

Hoe gaan de genoomfokwaarden er in de praktijk uitzien?

'Zoals het nu lijkt gaan we in augustus twee lijsten publiceren, een lijst van stieren mét dochters en een lijst van stieren zonder Nederlandse en Vlaamse dochters. Een veehouder kan straks zelf beslissen of hij fokstieren met een hoge betrouwbaarheid gebruikt of genomestieren met een iets lagere betrouwbaarheid maar wel een hogere fokwaarde. Het is belangrijk dat we die keus aan de veehouder zelf geven. Wil hij niks met genom informatie te maken hebben, dan kan dat ook. Dan kiest hij voor stieren met veel melkgevende dochters. In de fokwaarden van die stieren speelt genom informatie geen rol meer.'

waarden. Momenteel is er al een test van negen landen die die informatie hebben ingestuurd. Interbull denkt in december 2010 of april 2011 de eerste officiële run te kunnen publiceren. De kans is groot dat Alta en andere importeurs daarop wachten. Praktisch gezien komt het er waarschijnlijk op neer dat in augustus 2010 op de lijst met genomgeteste stieren vooral CRV-stieren staan.'

Wat betekent genomic selection voor de veehouder?

'Zijn fokdoel wordt nu nog belangrijker. Door genomic selection kun je vroeger en beter selecteren, maar het is dan nog meer van belang dat je weet welke richting je op wilt. Het zou goed zijn als veehouders daarbij stilstaan. Stel, je kiest bewust voor exterieur. Dan moet je er rekening mee houden dat je op inet en gezondheidskenmerken terrein laat liggen. Of stel, 0 je doet helemaal niets met de fokwaarde vruchtbaarheid. Dan is het zaak je te realiseren dat de kans bestaat dat je over tien jaar elke maand de dierenarts moet laten komen om koeien te laten opvoelen.'

Wat verandert er voor ki-organisaties?

'Er zijn verschillende strategieën mogelijk. In het buitenland zien we al dat ki's kosten reduceren door minder proefstieren in te zetten. Een andere optie is om genomic selection te gebruiken om actief te selecteren op nieuwe kenmerken als voerefficiëntie, zelfredzaamheid, weerbaarheid en methaanuitstoot. Aan dat laatste onderwerp zouden wat mij betreft ki-organisaties en onderzoekers meer aandacht moeten besteden.'

'Voor ki-organisaties is het sowieso belangrijk dat ze goed nadenken over de ontwikkelingen rond genomic selection en hun fokprogramma aanpassen. Doe je dat nu niet goed, dan heb je over een aantal jaren stieren die niet meer mee kunnen komen.'

In Amerika verkopen ki-organisaties al behoorlijk veel sperma van genomgeteste stieren. Wat verwacht u daarvan in Nederland?

'Ik denk dat veehouders pas echt geïnteresseerd raken als de genoomfokwaarden er eenmaal zijn. Een aantal veehouders zal de kat uit de boom kijken, maar veel veehouders zullen uit nieuwsgierigheid een paar genomgeteste stieren gaan gebruiken. Als de dochters van die stieren aan de melk komen, bepalen veehouders hun standpunt en kiezen ze echt. Als ze merken dat ze sneller vooruitgaan, zullen ze vaker genomgeteste stieren gebruiken.'

'Veehouders pas echt geïnteresseerd als genomicfokwaarden er eenmaal zijn'

vooruit dat je van twee volle broers de beste kunt selecteren op basis van een bloedmonster. Vroeger moest je een aantal jaren wachten voor je wist welke van de twee de beste was.'

'We dreigden internationaal achter te gaan lopen. Zelfs Ierse veehouders kunnen al stieren selecteren op basis van genoomfokwaarden. Voor je het weet gaat de genetische aanleg in andere landen sneller vooruit en moeten onze veehouders meer kosten maken om hetzelfde productieniveau te halen. Of we missen die stier die een heel goede vruchtbaarheid of levensduur vererft. Dat kunnen we ons niet permitteren.'

Krijgen stieren van Nederlandse ki-organisaties die in het buitenland genomgetest zijn straks ook een genoomfokwaarde?

'Het GES-systeem staat open voor de inbreng van buitenlandse genomgegevens. Zo laat Alta haar stieren ook testen met behulp van de Amerikaanse genomic-selectiontest. En de Franse stieren worden in Frankrijk getest. De technische commissie van GES stelt deze maand de definitieve voorwaarden op waaraan genoomfokwaarden moeten voldoen om in Nederland gepubliceerd te worden. In principe zou Alta daaraan kunnen voldoen. Interbull werkt echter ook aan het omrekenen van genoomfok-